

God wil een tempel bouwen

Ten gevolge van de beslissing van paus Franciscus en het decreet van de Congregatie voor de Goddelijke Eredienst en de Regeling van de Sacramenten (11 febr. 2018) wordt voortaan op de maandag na Pinksteren de verplichte gedachtenis gevierd van de Heilige Maagd Maria, Moeder van de Kerk. Het misformulier dat op deze dag genomen wordt, vindt men in het Altaarmissaal voor de Nederlandse Kerkprovincie, onder de titel “Ter ere van de heilige Maagd Maria, Moeder van de Kerk” bij de votiefmissen (Formulier 8 B), p. 1279-1282 (met een eigen prelatie aldaar). Op deze dag blijven de lofzang Gloria/Eer aan God, alsook de geloofsbelijdenis achterwegen.

EXEGETISCHE NOTITIES

Exegetische notities eerste lezing

Genesis 3,9-15.20

In dit verhaal uit Genesis horen wij over het begin van de vijandschap tussen de slang en de vrouw. Klassiek wordt dit geduid als het verhaal van de zonde, hoe die in de wereld kwam. Eva, wordt de vrouw genoemd. Ook horen wij dat zij de moeder zal worden van alle levenden. Zij is de eerste moeder die een rol heeft gespeeld in het heilsverhaal van God met de mensen.

Maria wordt soms ‘de nieuwe’ Eva genoemd. Zij is ook een moeder die een scharnierrol heeft vervuld in het heilsverhaal van God met de mensen. Zij was de moeder die zonder zonde was door Gods genade en daarmee de uitverkoren moeder van God. Daar waar Maria als nieuwe Eva de knopen van de zonde ontwaarde, kan men Christus zien als de nieuwe Adam, de vervulling van Gods heilsbestemming voor de mens.

Of: Exegetische notities eerste lezing

Handelingen 1, 12-14

Alle leerlingen worden hier met name genoemd. Het is belangrijk voor de schrijver dat de lezer weet wie er bij elkaar waren en wat zij aan het doen waren: ‘volharden’ in gebed. De leerlingen baden nadat Jezus ten hemel was opgenomen.

De leerlingen waren daar met de anderen die tot de ‘inner-cirkel’ van Jezus behoorden. Namelijk de vrouwen, broeders en Maria, de moeder van Jezus.

Het is voor de lezer belangrijk om te horen dat de moeder van Jezus in die bovenzaal aanwezig was en bad met de leerlingen. In het gebed was er geen onderscheid daar in die bovenzaal. Enkele zinnen later volgt de uitstorting van de Geest en trekt iedereen, dus ook Maria, er op uit om als leerling te getuigen van wat Jezus allemaal gezegd heeft.

Maria krijgt toch een iets bijzondere plaats onder de apostelen, zij wordt niet alleen met haar naam genoemd, maar ook als moeder.

Exegetische notities antwoordpsalm

Psalm 87 (86), 1-2.3 en 5.6-7

De psalmist bezingt in deze psalm het gezamenlijke kind-zijn. Dansen en zingen moeten de kinderen van moeder Jeruzalem. Jeruzalem krijgt het moederschap toegedicht van de psalmist. Jeruzalem is de stad van God, zij is de bron van het leven. Uit haar komt leven voort door Gods genade.

Vanuit deze gedachte is het een passende lezing m.b.t. Maria als Moeder van de Kerk. Maria is bron van leven, uit haar kwam Christus door de genade van God.

Exegetische notities Evangelie

Johannes 19,25-34

In deze passage van het Johannes evangelie beleeft Maria een van de meest intense momenten van haar leven. Zij staat er bij als haar kind wordt gedood. Zij was het die Hem het leven gaf en nu staat zij bij Zijn dood.

Onder het Kruis gebeurd er dan iets diep menselijks, Jezus kijkt naar de twee mensen die Hij het meest lief heeft en schenkt hen aan elkaar. In de Traditie van de Kerk is deze

passage naast een intense menselijke ervaring tussen drie mensen ook uitgelegd als een gebeuren wat de hele Kerk behelst. Maria wordt aan de leerling gegeven als moeder en zij krijgt de leerling om zorg voor te dragen. Hiermee is Maria aan de leerlingen van Jezus, zij die samen de Kerk vormen, gegeven. Zij werd moeder van alle leerlingen van Jezus.

In deze redenatie zijn alle leerlingen van Jezus ook als kind aan Maria gegeven, kreeg zij de kerkgemeenschap om zorg voor te dragen.

LIEDSUGGESTIES

1. God wil een tempel bouwen, *Gezangen voor Liturgie 447*
2. Gij die de mens geschapen hebt, *Voor wie gedenken 358*
3. Wij groeten u, o Koningin, *Gezangen voor Liturgie 555*

BOUWSTENEN VOOR DE EUCHARISTIEVIERING

Altaarmissaal 1279

Liturgische kleur: wit

Inleiding

Na het kruisteken en de begroeting wordt de viering als volgt ingeleid:

God wil een tempel bouwen om ons nabij te zijn. God heeft Zijn Geest over de apostelen en ons uitgestort zodat wij vol vuur en vervuld van de Geest kunnen mee bouwen aan het Rijk van God. Maria, is ons daarin voorgegaan. Zij is moeder geworden van God en zij is ons als voorbeeld gegeven. Vandaag gedenken wij haar niet alleen als moeder van Jezus, maar als Moeder van heel de Kerkgemeenschap. Ook wij, als leden van die gemeenschap mogen haar moeder noemen, haar voorbeeld volgen en haar moederlijke bijstand vragen.

Schuldbelijdenis

Maken wij het stil in deze ruimte en in ons hart om stil te staan bij de momenten waarop wij naar elkaar en de schepping om ons heen geen moederlijke zorg hebben betracht. Vragen wij God om vergeving.....

Na een korte stilte volgt naar keuze:

1. Ik belijd voor de almachtige God...

Moge de almachtige God zich over ons ontfermen, onze zonden vergeven en ons geleiden naar het eeuwig leven. Amen.

Heer, ontferm U, enz.

2. Heer, die door de Vader ten leven zijt gewekt en verheven aan zijn rechterhand om ons kwijtschelding van zonden te schenken, ontferm U over ons.

Heer, ontferm U over ons.

Christus, van wie de profeten getuigen, dat ieder die in U gelooft door uw Naam vergiffenis van zonden verkrijgt, ontferm U over ons.

Christus, ontferm U over ons.

Heer, die ons uit het dodenrijk hebt verlost en ons terzijde staat met uw hulp, ontferm U over ons.

Heer, ontferm U over ons.

Moge de almachtige God zich over ons ontfermen, onze zonden vergeven en ons geleiden naar het eeuwig leven. Amen.

Gebed AM 1280

God, barmhartige Vader,
uw eniggeboren Zoon heeft aan het kruis zijn moeder,
de heilige maagd Maria, ook aangesteld tot onze moeder.
Laat uw kerk door haar liefdevolle medewerking
van dag tot dag toenemen in vruchtbaarheid,
vreugde vinden in de heiligheid van haar kinderen
en alle volkeren opnemen in haar schoot.
Door onze Heer Jezus Christus, uw Zoon,
die met U leeft en heerst in de eenheid van de heilige Geest,
God, door de eeuwen der eeuwen. Amen.

Bij het openen van de Schriften

In de lijn van de eerste moeder Eva mogen wij net als de leerlingen die bij Maria in de bovenzaal baden luisteren naar het Woord van God. Laat ons luisteren een 'ja' zijn tegen dat Woord. Zoals Maria 'ja' zij tegen het Woord om vlees te worden.

Lectionarium: Voor missen te ere van de Heilige Maagd Maria, blz. 106/108

Eerste lezing Gen. 3, 9-15.20

Nadat Adam in de tuin van Eden van de boom gegeten had riep God de Heer de mens en vroeg hem: 'Waar zijt gij?' Hij antwoordde: 'Ik hoorde uw donder in de tuin, en toen werd ik bang, omdat ik naakt ben; daarom heb ik mij verborgen. 'Maar God de Heer zei: 'Wie heeft u verteld dat gij naakt zijt? Hebt ge soms gegeten van de boom die Ik u verboden heb?' De mens antwoordde: 'De vrouw die Gij mij als gezellin gegeven hebt, zij heeft mij van die boom gegeven, en toen heb ik gegeten.' Daarop vroeg God de Heer aan de vrouw: 'Hoe hebt ge dat kunnen doen?' De vrouw zei: 'De slang heeft mij verleid, en toen heb ik gegeten.' God de Heer zei toen tot de slang: 'Omdat ge dit gedaan hebt, zijt gij vervloekt, onder alle tamme dieren en onder alle wilde beesten! Op uw buik zult ge kruipen en stof zult ge vreten, alle dagen van uw leven! Vijandschap sticht Ik tussen u en de vrouw, tussen uw kroost en het hare. Dit zal uw kop bedreigen, en gij zijn hiel.' De mens noemde zijn vrouw Eva, want zij is de moeder geworden van alle levenden.

Of:

Eerste lezing Hand. 1, 12-14

Nadat Jezus ten hemel was opgenomen keerden de apostelen van de Olijfberg naar Jeruzalem terug. Deze berg ligt dichtbij Jeruzalem op sabbatsafstand. Daar aangekomen gingen zij naar de bovenzaal waar zij verblijf hielden: Petrus en Johannes, Jakobus en Andreas, Filippus en Thomas, Bartolomeus en Matteus, Jakobus, de zoon van Alfeus, Simon de IJveraer en Judas, de broer van Jakobus. Zij bleven allen eensgezind volharden in het gebed samen met de vrouwen, met Maria de moeder van Jezus, en met zijn broeders.

Antwoordsalm Ps. 87 (86),1- 2. 3 en 5. 6 -7

Refrein Hoe groots is het wat er van u wordt gezegd,
Jeruzalem, stad van God!

Zijn stad op de heilige bergen:
de Heer heeft haar lief;
de poorten van Sion veel meer
dan alle tenten van Jakob.

Hoe groots is het wat er van u wordt gezegd,
Jeruzalem, stad van God!
Zij zullen dan zeggen: 'Mijn moeder is zij,
uit haar zijn wij allen geboren.'
En Hij zal het zelf verklaren,
de Allerhoogste, de Heer;

Hij zal in het boek der volkeren schrijven:
'Ook dezen horen daar thuis.'
Dan zullen zij dansen en zingen:
'De bron van ons leven zijt Gij!'

Alleluia

Alleluia.
O gelukkige Maagd, die de Heer ter wereld heeft gebracht;
heilige moeder van de Kerk,
die in ons de Geest van uw Zoon, Jezus Christus, bevordert.
Alleluia.

Evangelie Joh. 19, 25 - 34

In die tijd stonden bij het kruis van Jezus: zijn moeder en de zuster van zijn moeder, Maria, de vrouw van Klopas, en Maria Magdalena. Toen Jezus de moeder zag en bij haar staande de leerling die Hij liefhad, zei Hij tot de moeder: 'Vrouw, zie uw zoon.' Vervolgens zei Hij tot de leerling: 'Zie uw moeder.' En van dat uur af nam de leerling haar bij zich op. Hierna, wetend dat nu alles was volbracht, opdat de Schrift zou worden volbracht, zei Jezus: 'Ik heb dorst.' Er stond daar een kruik vol zure wijn. Ze staken dus een spons vol zure wijn op een hysopstengel, en brachten die aan zijn mond. Toen Jezus dan van de zure wijn genomen had, zei Hij: 'Het is volbracht', en nadat Hij het hoofd had gebogen, gaf Hij de geest. Aangezien het voorbereidingsdag was en opdat de lichamen niet aan het kruis bleven op sabbat - want het was de grote dag van die sabbat - vroegen de Joden aan Pilatus dat van hen de benen werden gebroken en zij zouden worden weggehaald. Daarop kwamen de soldaten en braken de benen van de eerste en van de andere die met Hem was gekruisigd. Toen zij echter bij Jezus kwamen en zagen dat Hij reeds dood was, braken zij zijn benen niet; maar een van de soldaten doorstak zijn zijde met een lans en onmiddellijk kwam er bloed en water uit.

Voorbede

Richten wij ons vol vertrouwen
met onze gebeden tot God,
die Heer van het leven is
en weet wat in ons omgaat...

voor de leiders van kerk en wereld:
dat zij hun taak naar eer en geweten vervullen
en speciaal aandacht hebben voor kwetsbaren,
dat zij de achtersten naar voren halen;
laat ons bidden...

voor vrouwen en mannen die niet gehoord worden
en op geen enkele manier tot hun recht komen:
dat zij met Maria als voorbeeld inspiratie vinden
om te blijven opkomen voor meer rechtvaardigheid;
laat ons bidden...

voor kinderen overal ter wereld
die uitgebuit worden of verwaarloosd:
dat zij mensen ontmoeten die hen bijstaan
en hen leren dat het kwaad niet het laatste woord heeft;
laat ons bidden...

voor ons allemaal samen, hier en overal:
dat wij elke dag opnieuw ervoor durven te kiezen
God te ontvangen in ons leven,
dat wij zoeken naar wat leven geeft en vruchtbaar is;
laat ons bidden...

voor de **zieken** in onze (parochie)gemeenschap willen wij bidden ...,
voor hen die **gedoopt** zijn,
voor hen die binnenkort gaan **trouwen** ...,
voor hen die **gestorven** zijn ...,
en voor alle vragen die leven in ons hart,
bidden wij een ogenblik in stilte ...;
laat ons bidden...

God van leven,
wij danken U
voor wat U ons in Maria ten voorbeeld hebt gesteld:
dat U in ons leven wilt binnenkomen
en dat wij U mogen ontvangen.
Door de genade van Jezus Christus, onze Heer,
voor nu en altijd. Amen.

Prefatie, Altaarmissaal 1280

Eucharistisch gebed 3B, Altaarmissaal 702

Gebed over de gaven AM 1280

Aanvaard, Heer, onze offergaven
en maak ze tot sacrament van ons heil.
Laat de kracht van dit mysterie
in ons het vuur ontsteken van de liefde
waarmee de maagd Maria,
de moeder van de kerk, was bezielde,
en ons, samen met haar,
nauwer verbinden met het werk van onze verlossing.
Door Christus onze Heer.

Gebed na de communie AM 1282

Heer, nu wij het onderpand hebben ontvangen
van verlossing en eeuwig leven,
wenden wij ons biddend tot U:
laat uw kerk altijd de moederlijke hulp ondervinden
van de heilige maagd Maria
om aan alle volken de boodschap
van het evangelie te kunnen verkondigen
en de gehele wereld te vervullen
met de gaven van de heilige Geest.
Door Christus onze Heer.

Voor de wegzending kan de priester het volgende slotwoord zeggen:

Onder het Kruis werd niet alleen Johannes aan Maria als kind gegeven, maar werden ook wij, als kerkgemeenschap en volgelingen van Jezus aan Maria als kinderen gegeven. Laten wij dan ons kerkgebouw uit trekken als leerlingen van Jezus en ons gesteund weten door Maria's moederlijke zorg ook voor ons. Laten wij als leerlingen van Jezus door het leven gaan en net als Maria volmondig 'Ja!' zeggen tegen wat God van ons vraagt.

Hierna volgen de zegen en wegzending, zie Altaarmissaal nr. 15, blz. 735.

**BOUWSTENEN VOOR DE WOORDVIERING OF COMMUNIEVIERING
BIJ AFWEZIGHEID VAN EEN PRIESTER**

Gebed en hymne bij de ritus van het Licht

Hymne: De vreugde voert ons naar dit huis (Liedboek 2013 280); Geest van hierboven (Continuo MB 888)

God van Licht en Liefde,
wij vragen U:
open ons hart door uw Licht
voor uw Woord,
dat hier klinkt.
Maak ons tot leerlingen van
die bevrijdende Woorden.
Maak ons zo tot uw Licht in onze wereld
om elkaar over grenzen heen
met daden lief te hebben.
Opdat uw Koninkrijk van vrede en gerechtigheid
eindelijk komt in ons midden.
Dat vragen wij U,
Op voorspraak van Maria, Moeder van de Kerk,
door Hem,
Jezus Christus onze Heer,
en in de kracht van uw heilige Geest,
Amen.

Gebed bij het openen van de Schriften

Liefdevolle Vader,
Open onze oren en ons hart
in navolging van Maria voor Uw Woord.
Geef dat wij volmondig 'Ja!' tegen U durven zeggen
als wij luisteren naar wat U van ons vraagt.
Dat vragen wij U op voorspraak van Maria onze moeder,
door Jezus uw Zoon, onze Heer
en in de heilige vurige Geest.
Amen!

Gebed om vrede en uitnodiging tot de vredeswens

Heer Jezus Christus,
laat ons Uw leerlingen worden, U volgen,
om als leden van Uw Kerk de vrede handen en voeten te geven.
Dat vragen wij U die leeft in eeuwigheid. Amen.

De vrede des Heren zij altijd met u!
En met uw geest.

Wenst elkaar de vrede van Christus!

Inleiding op het Gebed des Heren

Maria zat met de leerlingen in de bovenzaal.
Zij waren in gebed, om daarna vervuld van de Geest
ware leerlingen te worden van Jezus.
Zij hadden het gebed tot de Vader van Jezus zelf geleerd.
Vanuit dat gebed konden zij samen Kerk worden en uitrekken
over alle landen.
Laten wij ons aansluiten bij Maria, de leerlingen en alle leden van de Kerk
en vol vertrouwen bidden:

Onze Vader....

Bij een Communieviering

Communiedankgebed: Paastijd 1: 'Uit de doden opgestaan', in NRL: Modellen (1999) 123

Bij een Woordviering

Slotgebed

Liefdevolle God,
U heeft ons Maria als moeder gegeven onder het Kruis.
Wij danken U voor haar moederlijke liefde
en haar inspirerende voorbeeld als leerling van U.
Laat ons waarlijk een onderdeel zijn van Uw kerk
Om met Maria Uw Woord te verkondigen.
Dat vragen wij U op voorspraak van Maria, Moeder van de Kerk,
door Jezus Christus,
die met U leeft in eeuwigheid. Amen.

Wegzending en zegebede

Laten wij van hier gaan met een kostbare schat, het diepe vertrouwen dat
het goede uiteindelijk het kwade overwint. Maken wij dat vruchtbaar in ons
leven door meer aandacht voor het kleine en kwetsbare.
Moge de God van het leven ons behoeden en beschermen op onze weg, Hij
die is: Vader, + Zoon en heilige Geest. Amen.

SUGGESTIES

1. Afbeelding Maria, Moeder van de Kerk

Kies een afbeelding van Maria waarin haar rol als moeder van de
kerkgemeenschap tot uitdrukking komt. Bijvoorbeeld Maria die mensen een
schuilplaats geeft onder haar mantel en zij samen staan onder de stralen
van de Heilige Geest.

Deze kan (vergroot) centraal neergezet worden in de kerkruimte om op deze dag een kaarsje bij te branden.

Ook kan deze afbeelding op een kaartje gedrukt worden met een gebed op de achterkant zodat de kerkgangers dit mee naar huis kunnen nemen voor persoonlijk gebed of om het door te geven aan iemand die de moederlijke steun van Maria goed kan gebruiken.

2. Om over na te denken

In de eigenlijke levende, menselijke persoon die de Moeder-Maagd van Christus is, vinden we alle armoede en alle wijsheid van alle heiligen. Die viel hun ten deel door haar en is in haar. De heiligheid van alle heiligen is een deelname in haar heiligheid, omdat God, in de orde die Hij heeft gevestigd, wil dat alle genades de mens ten deel vallen door Maria. Daarom is het dat haar beminnen en haar kennen betekent: de echte betekenis van alles ontdekken en toegang hebben tot alle wijsheid. Zonder haar is de kennis van Christus alleen speculatie.

Uit: Thomas Merton, *Zaden van contemplatie*. Damon 2015 p. 118

3. Begroeting van Maria

Wees gegroet, vrouwe, heilige koningin,
heilige moeder Gods, Maria,
die als maagd kerk zijt geworden;
die door de allerheiligste Vader uit de hemel werd uitverkoren
en door Hem gewijd werd met zijn allerheiligste geliefde Zoon
en de Heilige Geest, de helper;
in wie was en is
alle volheid van genade en al het goede.
Wees gegroet, zijn paleis,
wees gegroet, zijn tent,
wees gegroet, zijn huis,
wees gegroet, zijn kleed,
wees gegroet, zijn dienaars,
wees gegroet, zijn moeder,
en gij, alle heilige deugden,
die door de genade
en de verlichting van de Heilige Geest
wordt ingestort in de harten van de gelovigen
om van ongelovigen
gelovigen en trouwe dienaren van God te maken.

Franciscus van Assisi (1182-1226)

Uit: *Franciscus van Assisi, Mysticus van nabijheid*

Uitgeverij: Halewijn, 2013

*Evangelie-vers Maandag na Pinksteren
Maria, Moeder van de Kerk*

Alleluia

Al - le - lu - ia, al - le - lu - ia, al - le - lu - ia.

O ge - luk - ki - ge Maagd, die de Heer ter we - reld heeft ge-bracht;

hei - li - ge moe-der van de Kerk, die in ons de Geest van uw Zoon,

Je - zus Chris - tus be - vor - dert.

dag na Pinksteren
'Maria, Moeder van de Kerk'

Psalm 86

vert. Ad. W. Bronkorst
muz. Fr. Bullens

(1-2. 3 en 5. 6-7)

Refrein

$\text{♩} = 90$

Hoe groots is het wat er van u wordt ge-zegd, Je - ru-sa-lem, stad van God!

6

1. Zijn stad op de hei - li - ge ber-gen: de Heer heeft haar lief; de

11

poor - ten van Si - on veel meer dan al - le ten-ten van Ja - kob. Hoe

15

2. Hoe groots is het wat er van u wordt ge-zegd, Je - ru-sa-lem, stad van God! Zij

20

zul - len dan zeg - gen: 'Mijn moe - der is zij, uit haar zijn wij al - len ge - bo-ren.' En

24

Hij zal het zelf ver - kla - ren, de Al - ler - hoog - ste, de Heer; Hoe

28

3. Hij zal in het boek der vol-ke-ren schrij-ven: 'Ook de-zen ho-ren daar thuis'. Dan

32

zul - len zij dan - sen en zin-gen: de bron van ons le - ven zijt Gij! Hoe